

Test na preferencje kształtu i koloru # 52096 i #52099

[oryg. *Form-Farbe-Präferenztest*, skrót: *FFP*]

Karty testowe do badania zainteresowania wzrokowego osób niedowidzących i z zaburzeniami percepcji

Materiał:

48 kart testowych w zestawie; kształty: twarz, kropka (2 rozmiary), koła koncentryczne, paski, kratki, zygzaki, karta bez wzoru; kolory: biały, żółty, pomarańczowy, czerwony, różowy, zielony; 1 instrukcja; 1 wzór arkusza protokołu do dokumentacji i wydruku.

Test na preferencje kształtu i koloru istnieje w dwóch wersjach. Jedna wersja obejmuje karty z czarnymi figurami i ramkami na jaskrawym tle (#52096), a druga kolorowe kształty i ramki na białym tle (#52099). Obie wersje uzupełniają się nawzajem, a szczególnie wersja II (#52099) może być stosowana do uzupełniającego zróżnicowanego testowania i leczenia. Obie wersje testów mogą być jednakże stosowane niezależnie od siebie.

Zasada kart preferencji kształtu i koloru:

Zasada to opiera się na założeniu, że każdy człowiek woli patrzeć na rzeczy, które wzbudzają jego zainteresowanie wzrokowe, niż oglądać mniej interesujące przedmioty (zasada wybiórczego spojrzenia, *oryg. Preferential Looking*).

Test powstał na podstawie doświadczeń w dziedzinie pedagogiki dla osób niedowidzących i stosowany jest od ok. 10 lat w ośrodku dla osób niewidomych i niedowidzących *Nikolauspfllege* w Sztuttgarcie. Wybór motywów kart testowych opiera się na fakcie, że przy widzeniu zasadniczo istnieje zainteresowanie wzrokowe paskami, kropkami, twarzami, kołami koncentrycznymi (czyli tak zwanymi kształtami elementarnymi) i wyróżniającymi się kolorami. Można to udowodnić dzięki zasadzie wybiórczego spojrzenia.

Badania: od lat 60. XX wieku Hubel/Wiesel (Nagroda Nobla 1982 r.) i inni badacze z dziedziny neuronauki w latach 70. i 1982 r.

Literatura (wybór): Tanaka, *Kortikales Verzeichnis der Elementarformen* w: Stanislas Dehaene, *LESEN: Die größte Erfindung der Menschheit*, wyd. Knaus Verlag 2009

Donald D. Hoffmann, *Visuelle Intelligenz*, wyd. Klett-Cotta Verlag 2003

Cel testu:

Celem jest rozpoznanie preferowanego zainteresowania wzrokowego ludzi niepełnosprawnych wzrokowo, u których przy zwykłych badaniach wzroku nie można wykazać żadnej reakcji wzrokowej. Wyniku nie można co prawda wykorzystać w sensie sprawdzenia ostrości wzroku, ale przy pomocy karty z kropką możliwe jest sprawdzenie w sensie ekwiwalentu ostrości wzroku. Wyniki tego testu dają ważne wskazówki do wspierania widzenia, stworzenia materiałów wspierających i urządzenia otoczenia.

Grupa docelowa / krąg osób:

- Osoby z wrodzonymi lub nabytymi uszkodzeniami wzroku oraz zaburzeniami percepcji i komunikacji

- Nadaje się dla dzieci od szóstego miesiąca życia

Grupa docelowa / krąg osób:

- Osoby z wrodzonymi lub nabytymi uszkodzeniami wzroku oraz zaburzeniami percepcji i komunikacji
- Nadaje się dla dzieci od szóstego miesiąca życia

Przygotowanie:

W celu przyciągnięcia jak największej uwagi osoby testowanej, sprawdzenia jej zainteresowania wzrokowego i ułatwienia percepcji wzrokowej, należy przestrzegać następujących kwestii:

- W sytuacji, w której przeprowadza się badanie, powinno się unikać innych bodźców i zadbać o spokój (pod względem optycznym i akustycznym). Badający powinien nosić ubranie, które nie odwraca uwagi od kart.
- Osoba testowana powinna przyjąć odprężoną postawę (np. należy udzielić wsparcia przy kontroli głowy).
- Przy położeniu osoby testowanej należy zwrócić uwagę na pośrednie oświetlenie (Uwaga: należy unikać bezpośredniego patrzenia na oświetlenie na suficie).
- Właściwe jest równomierne, nieoślepiające oświetlenie podstawowe (Uwaga: nie trzymać kart naprzeciwko oświetlenia lub przed źródłem światła).

Przeprowadzenie testu:

Dwie karty są trzymane poziomo obok siebie (w razie potrzeby również pionowo) w polu widzenia osoby testowanej, w odległości ok. 30 cm. W razie potrzeby odległość może być zmieniana. Karty pokazywane są w różnych kierunkach i muszą być prezentowane równocześnie.

Przewidywane, różne reakcje osoby testowanej:

- Spontaniczna koncentracja na jednej z kart
- Stale zmieniające się ruchy spojrzenia
- Koncentracja na jednej z kart, lub spojrzenie „zawieszony” na jednej z kart
- Spontaniczne sięgnięcie po jedną z kart

Wskazówka:

Ponieważ zasięg uwagi wśród dzieci i dorosłych z zaburzeniami percepcji i komunikacji jest często ograniczona, sprawdzenie może być przeprowadzone również w większej ilości krótkich sekwencji, a także z użyciem mniejszej ilości kart.

Przykład postępowania:

Pytanie: Jak można stwierdzić preferencje kształtu i koloru?

W celu stwierdzenia takiej preferencji należy wybrać np. 2 następujące karty: białą bez kształtu i różową bez kształtu, potem białą bez kształtu i żółtą bez kształtu. Zainteresowanie wzrokowe zaobserwowano np. przy żółtej karcie.

Kolejno można sprawdzić preferencję kształtu, pokazując kartę bez kształtu w porównaniu z kartą z kształtem (twarzą, paskami itp.) tego samego koloru.

Przykłady preferencji:

- Preferencja kształtu/koloru:
Czarno-biała karta z wzorem w porównaniu do kolorowej karty bez wzoru
- Preferencja koloru przy takim samym kształcie:
Dwa różne kolory porównać z tym samym kształtem
- Preferencja kształtu przy takim samym kolorze:
Dwa różne wzory tego samego koloru
- Sprecyzowanie wyników:
Osoba testowana preferuje kształty okrągłe – pokazywanie kształtów okrągłych w różnych kolorach. Porównanie preferowanego kształtu na tle kolorowym z kolorowym kształtem na tle białym.

Pomocne jest zapisywanie obserwacji na arkuszu protokołu. Można przy tym używać znaku >, aby udokumentować różnice zainteresowania wzrokowego.

Przykład preferencji koloru:

Kolor karty bez kształtu	Zainteresowanie wzrokowe	Kolor karty bez kształtu
żółty	>	biały
żółty	>	pomarańczowy
żółty	>	zielony
żółty	>	różowy
żółty	>	czerwony

Przykład preferencji kształtu:

Karta z kształtem	Zainteresowanie wzrokowe	Karta z kształtem
biała w kratkę	>	biała w paski
biała w kratkę	<	biała z kropką
biała w kratkę	<	biała z twarzą
biała w kratkę	<	biała z kołami koncentrycznymi
biała w kratkę	>	biała z zygzakami

Przykład sprecyzowania wyników:

Kształt i kolor	Zainteresowanie wzrokowe	Kształt i kolor
żółty z twarzą	>	żółty w paski
żółty z twarzą	>>	żółty z kropką
żółty z twarzą	>	żółty w kratki
żółty z twarzą	>>	żółty z kołami koncentrycznymi
żółty z twarzą	>	żółty w zygzaki

Wynik testu na przykładzie:

Zainteresowanie wzrokowe pokazuje preferencję kształtów okrągłych i koloru żółtego; największe zainteresowanie wzrokowe wywołuje twarz żółta. W celu sprecyzowania wyników testowane są więc reakcje na różne kształty w kolorze żółtym. Na tych wynikach testu można oprzeć kolejne działania wspierające widzenie, np. tworząc materiały wspierające przy użyciu głównie kształtów okrągłych.

Działania wspierające widzenie na przykładzie:

Na podstawie wyniku testu należy przy tworzeniu materiałów wspierających i do urządzenia otoczenia używać przede wszystkim przedmiotów okrągłych. Ważne jest, aby nie wykluczać innych kształtów i kolorów, lecz świadomie tworzyć akcenty, by wywołać ogólne zainteresowanie wzrokowe (w sensie: „są też jeszcze inne rzeczy, na które można popatrzeć”).

Wskazówka:

Testowanie kształtu i koloru opiera się na pracy z dziedziny pedagogiki specjalnej zgodnie z niemiecką federalną ustawą o równouprawnieniu niepełnosprawnych [skrót oryg. BGStG], ust. 1.

Wyciąg z tekstu ustawy: Cel ustawy BGStG:

§1. Celem niniejszej ustawy federalnej jest likwidacja lub zapobieganie dyskryminacji osób niepełnosprawnych i w ten sposób zapewnienie równouprawnionego udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym oraz umożliwienie im prowadzenia samodzielnego życia.

Autorzy testu:

Ośrodek dla osób niewidomych i niedowidzących *Nikolauspflge* w Sztuttgarcie (Monika Lesny-Ruoff, Christiane Metzger, Brigitte Ruple, Gesina Wilfert) i spółka TRUSETAL VERBANDSTOFFWERK GMBH

Producent / dystrybutor:

TRUSETAL VERBANDSTOFFWERK GMBH

Konrad-Zuse-Strasse 15

33758 Schloss Holte-Stukenbrock

Niemcy

Tel. +49-5207-991688-0

Email: info@tshs.eu

www.tshs.eu

© Nikolauspflge Stuttgart / TRUSETAL VERBANDSTOFFWERK GMBH

Znak CE